

Національна академія аграрних наук України

**ПРИКАРПАТСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ
ІНСТИТУТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ**

РЕКОМЕНДАЦІЇ

**По способах добазового, базового насінництва
картоплі в умовах Прикарпаття України з
урахуванням адаптивності сорту.**

м. Івано-Франківськ – 2018

Рекомендації: По способах добазового, базового насінництва картоплі в умовах Прикарпаття України з урахуванням адаптивності сорту. – Івано-Франківськ: ПП “Сімик”. – 2018. – 6 с.

Рекомендації підготували:

Петрина В. В., Мороз І.Ф., Стасюк Г.В., Яшан Б.Б.

Надано рекомендації з різних способів добазового, базового насінництва картоплі в умовах Прикарпаття України з урахуванням адаптивності сорту.

Для спеціалістів аграрного комплексу та товаровиробників різних організаційно-правових форм.

Друкується за рішенням вченої ради Прикарпатської ДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН (протокол № 89 від 18 жовтня 2018 р.).

© Петрина В. В., Мороз І.Ф.,
Стасюк Г.В., Яшан Б.Б.
© Прикарпатська державна
сільськогосподарська дослідна
станція ІСГ КР НААН

В сучасних умовах картоплярство, яке зосереджене на дрібних ділянках (майже 98 % з площею 1,6 млн. га), що унеможливорює захист насаджень картоплі від інтенсивного інфікування рослин збудниками різних хвороб та шкідників, яке призводить до різкого зменшення продуктивності картоплі, основною умовою ефективного використання генетичних можливостей картоплі є вчасна сортозаміна.

Приріст врожаю від цього заходу сягає до 50 % порівняно з сортами, які тривалий час знаходяться у виробництві. Кожна гривня використана на придбання нового сорту дає змогу отримати три гривні прибутку. Необхідно враховувати і такий чинник, як підвищена стійкість нових сортів до захворювань, зважаючи на те, що лише один відсоток ураження садивного матеріалу хворобами знижує врожай картоплі на 0,5-0,6 відсотки.

Вдало вибраний сорт картоплі зменшує витрати на захист картоплі від шкідників і захворювань і одночасно підвищує їх ефективність.

До реєстру сортів рослин України на 2014 рік внесено 157 сортів, в тому числі: ранніх – 49(34%), середньоранніх – 48(31%), середньостиглих – 40(25%), середньопізніх – 15(9%), пізніх – 1(1%), з них 66 сортів вітчизняної селекції та 91 сорт зарубіжної селекції.

Як відомо, сорти вітчизняної селекції займають чільне місце щодо сортових ресурсів у картоплярстві України. Більшість із них має переваги щодо зарубіжних аналогів, насамперед за рівнем адаптації до умов вирощування, стійкості проти захворювань, вмісту сухих речовин і крохмалю, що визначають стабільні показники смакових якостей бульб.

На присадибних ділянках і в великих агроформуваннях краще вирощувати сорти української селекції. Вони створені з урахуванням ґрунтово - кліматичних умов України і найбільш поширених хвороб картоплі.

Дослід «Розробити способи добазового, базового насінництва картоплі в умовах Прикарпаття України з урахуванням адаптивності сорту» проводився в полі спеціальної сівозміни відділу картоплярства Прикарпатської державної сільськогосподарської дослідної станції, яке характеризується рівнинним рельєфом з робочим ухилом 0,6⁰, чорнозем опідзолений з важко суглинковим механічним складом ґрунту, підстилаючи породи – карбонати, глибина орного шару 30 см.

Водний режим ґрунту нестійкий і цілком залежить від погодних умов, в наслідок чого пригнічується ріст і розвиток картоплі як в посушливі так і в періоди надмірного випадання опадів.

Попередник – гірчиця чорна, подрібнену соломку якої заробили в ґрунт. Мінеральні добрива (нітроамофоску (N₈₀ P₈₀ K₈₀) вносили в борозни перед садінням.

Вивчалися 9 сортів різних груп стиглості, що занесені до Реєстру сортів, придатних для вирощування в Україні, серед них: ранні сорти –

Кіммерія, Спас; середньоранні сорти – Зелений гай, Случ, Перечинська; середньостиглі сорти – Віра, Диво, Легенда; середньопізні і пізні сорти – Городенківська.

В умовах південно – західного Прикарпаття України перевага за урожайністю в рік випробування встановлена для сортів занесених до Реєстру сортів рослин, придатних для вирощування в Україні впродовж останніх років. Серед всіх сортів, що випробувались найбільш урожайні:

- середньоранній – Зелений гай (34,3 і 26,1 та 39,3 і 25,6 т/га), Случ (39, і 23,4 та 41,5 і 26,2 т/га), Перечинська (31,6 і 19,9 та 36,0 і 20,6 т/га); Середньостиглі - Легенда (39,7 і 24,6 та 45,6 і 31,6 т/га); середньопізній - Городенківська (33,6 і 24,1 та 35,9 і 28,6 т/га).

Встановлено середній приріст урожаю картоплі на 59 і 40% при густоті садіння 70 тисяч рослин на гектарі проти 42 тис. шт./га.

Найвищою насінневою продуктивністю в роки дослідження відзначились сорти: Городенківська(16,7 і 11,9 та 18,2 і 8,4 т/га), Случ (19,6 і 10,9 та 22,4 і 13,2 т/га), Спас (15,1 і 11,1 та 15,8 і 12,1 т/га), Зелений гай (15,5 і 11,2 та 24,4 і 10,1 т/га), Перечинська (11,9 і 6,2 та 14,6 і 18,9 т/га), Легенда (14,2 і 8,8 та 16,1 і 15,4 т/га). Вихід кондиційного насіння становив залежно від сорту 96-580 тис. шт /га.

Приріст насінневої продуктивності картоплі при густоті 70 тис. шт./га у порівнянні з густиною посіву 42 тис. шт./га складає відповідно 93 і 47%.

За абсолютними показниками коефіцієнт адаптивності сортів картоплі у двох варіантах (посіви картоплі з інтенсивним інфікуванням та з просторовою ізоляцією) становив відповідно по сортах: Зелений гай(1,11 і 1,12 та 1,15 і 1,10), Случ(1,24 і 1,11 та 1,47 і 1,0), Легенда(1,33 і 1,15 та 1,13 і 1,36), Городенківська(1,12 і 1,17 та 1,09 і 1,24).

Ураження картоплі, у процесі репродукування, скручуванням листя становило – 1,2-5,6%. Найбільш ураженими скручуванням листя картоплі у 2016 – 2018 роки були сорти: Городенківська - 5,6, 4,8 і 4,4 та 4,4, 4,7 і 5,0%, Диво – 5,3, 5,5 і 4,9 та 3,6, 3,0 і 4,7%, Перечинська - 4,9, 4,6 і 3,6 та 3,6, 4,0 і 3,6%, що відповідає вимогам державного стандарту ДСТУ 4013-2001.

При густоті посадки 42 тис. шт./га ураження картоплі захворюванням скручування листя встановлено у сортів Диво – 5,5, 4,5 і 4,0% та 3,0, 3,6 і 3,9, Городенківська – 4,8, 3,8 і 4,1 та 4,5, 5,0 і 4,8 %, Перечинська – 4,6, 3,9 і 2,8 та 4,0, 3,2 і 3,9%, що відповідає вимогам державного стандарту ДСТУ 4013-2001.

Найбільш стійкими до цього захворювання є сорти Кіммерія, Зелений гай і Случ.

У 2017 році ураженість досліджуваних сортів картоплі альтернаріозом не відмічалось. У 2018 році найбільше уражені альтернаріозом сорти Віра(11,2 і 18,4% та 10,0 і 8,8%) та Диво (18,3 і 14,7 та 15,4 і 14,9%)

Найбільш стійкими до вірусних захворювань у рік дослідження виявилися сорти картоплі Зелений гай, Кіммерія, Случ, Віра і Легенда.

Ураженість бульб картоплі сухою гниллю у 2016 році становило від 3,2 до 28,6 відсотків. В умовах інтенсивного інфікування при густоті посіву 70 і 42 тис. шт./га уражались відповідно сорти Перечинська – 28,6 і 824,2%, Диво – 16,3 і 20,0%, Легенда - 12,1% і 11,6%, Спас – 10,0% і 9,6%. На посівах картоплі з просторовою ізоляцією сухою гниллю уражені відповідно до густоти садіння сорти: Перечинська – 14,2 і 15,0 %, Городенківська – 13,5 і 12,6 %, Диво – 12,3 і 11,4 %, Легенда – 6,7 і 6,5 %, Спас – 6,4 і 5,8 % та Віра – 3,4 і 3,2 %.

У 2017 сухою гниллю уражені сорти: в умовах інтенсивного інфікування при густоті посіву 70 і 42 тис. шт./га відповідно: Перечинська – 18,4 і 13,2%, Городенківська - 12,6 і 11,3%, Спас – 6,8 і 5,8%, Віра – 6,2 і 4,0%; з просторовою ізоляцією сухою гниллю уражені сорти: Перечинська – 9,6 і 8,1 %, Городенківська – 12,7 і 12,2 %, Віра – 5,3 і 4,7 %, Спас – 4,2 і 3,9 %.

У 2018 році ураженість картоплі сухою гниллю уражені сорти: в умовах інтенсивного інфікування при густоті посіву 70 і 42 тис. шт./га відповідно сорти Перечинська – 8,4 і 6,9%, Городенківська - 9,0 і 9,2%, Диво – 18,3 і 9,7%, Віра – 14,6 і 16,3%. На посівах картоплі з просторовою ізоляцією сухою гниллю уражені відповідно до густоти садіння сорти: Перечинська – 9,6 і 8,1 %, Городенківська – 8,5 і 6,9 %, Віра – 13,7 і 12,9 %, Диво – 16,3 і 14,7 %.

У 2016, 2017, 2018 роках паршею звичайною і фузаріозним в'яненням ураження сортів картоплі, які досліджувались не виявлено.

Найбільш стійкими до грибних інфекцій виявились сорти Кіммерія, Зелений гай, Случ.

В результаті проведених досліджень встановлено, що в умовах південно-західного Прикарпаття України найбільш урожайними і найбільш адаптованими, стійкими до захворювань і виродження є сорти Легенда, Зелений гай, Случ. Садивний матеріал даних сортів можна оновлювати через 4-5 років.

Для продовження терміну використання картоплі на 2 або 3 роки насінні ділянки слід закладати в умовах з просторовою ізоляцією.

На масових і насінницьких посівах картоплі рекомендовано забезпечувати густоту садіння 70 тис. шт./га. .

Шановні споживачі!

Детальну інформацію про інноваційні наукові розробки Прикарпатської державної сільськогосподарської дослідної станції ІСГ Карпатського регіону НААН Ви можете отримати звернувшись до нас:

76014, м. Івано-Франківськ, вул. Степана Бандери, 21а.
тел. (0342) 52-25-50, 52-25-98, 52-26-10, 78-94-45
E-mail: instapv@i.ua

